838/10

Den 1. marts 2010 blev i sag nr. 75.651:

xxxx xxxxx xxxxxx xxxx
xxxxxxxxx xxx xx xxxxxxxxxxx
xxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxx

mod

PensionDanmark
Langelinie Allé 41
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Datteren efter nu afdøde forsikrede, der var omfattet af en kollektiv overenskomstbaseret arbejdsmarkedspensionsordning i PensionDanmark, klager ved sin advokat over, at selskabet har udbetalt dødsfaldssummen og den supplerende ydelse til forsikredes tidligere samlever.

Selskabet henviser til, at udbetalingen af ydelserne er sket i overensstemmelse med forsikredes begunstigelsesbestemmelse og forsikringsaftalelovens § 105a.

Det fremgår af sagen, at forsikrede R.K. den 26/2 1999 indsatte sin daværende samlever G.B. som navngiven begunstiget til dødsfaldssummen på pensionsordningen. Af begunstigelseserklæringen fremgår bl.a.:

> "Undertegnede medlem af arbejdsmarkedspensionen:
> Navn: *R.K.*
> Adresse: ...*gade 25 …*
> CPR-nr.: …
>
> indsætter hermed:
>
> Navn: *G.B.*
> Adresse: …*gade 25 …*
> CPR-nr.: …

Som begunstiget til dødsfaldssummen."

Forsikrede blev den 15/2 2007 anbragt på en institution af helbredsmæssige årsager. Den 22/5 2007 tilbagekaldte han et testamente, som han tidligere havde oprettet til fordel for samleveren. Dette blev meddelt samleveren G.B. i skrivelse af 24/5 2007, hvoraf det i øvrigt fremgår, at tilbagekaldelsen skyldtes samlivsophævelse. G.B. anmeldte herefter ændring af folkeregisteradresse pr. 1/6 2007.

Forsikrede afgik ved døden den 5/6 2008. Boet efter forsikrede blev i henhold til skifteretsattest overtaget til privat skifte den 27/8 2008 af forsikredes datter, A.K. (klageren).

Den 4/8 2008 fremsendte selskabet dødsfaldsanmeldelse til G.B. Herefter modtog selskabet en skrivelse af 22/9 2008 fra G.B.'s advokat, hvori det bl.a. hedder:

"Som det fremgår af vedlagte udskrifter fra S. Kommune levede begunstigede i et samlivsforhold med nu afdøde i en lang årrække.
Samlivsforholdet blev 15. februar 2007 alene afbrudt af, at nu afdøde grundet alvorlig sygdom blev institutionsanbragt på adressen T.vej 10 …
Begunstigede blev boende på den tidligere fælles bopæl indtil 1. juni 2007."

Den 2/10 2008 udbetalte selskabet 25.000 kr. i dødsfaldssum til G.B.

I skrivelse af 1/10 2008 fremsendte selskabet blanketten "Udbetaling i forbindelse med dødsfald" til klagerens advokat, som havde skiftefuldmagt, med henblik på oplysninger til brug for udbetaling af den supplerende arbejdsmarkedspension. Efter selskabets opfattelse skulle denne ydelse udbetales til nærmeste pårørende i henhold til forsikringsbetingelsernes standardbegunstigelse.

Klagerens advokat returnerede herefter blanketten dateret 9/10 2008, hvoraf det fremgik, at forsikrede hverken efterlod sig ægtefælle eller samlever, men alene A.K.

I skrivelse af 24/11 2008 til A.K.'s advokat afviste selskabet at udbetale dødsfaldssummen og den supplerende arbejdsmarkedspension til A.K.

3. 75.651

I skrivelse af 24/11 2008 til forsikredes tidligere samlever udbetalte selskabet yderligere 100.000 kr. i dødsfaldssum samt den supplerende arbejdsmarkedspension med 21.092,96 kr. før afgift.

I skrivelse af 26/11 2008 anførte A.K.'s advokat til selskabet bl.a. følgende:

> "Idet jeg henviser til Deres skrivelse af den 24. november d.å., skal jeg meddele, at R.K. ikke havde nogen samlever, hvilket jeg meddelte Dem ved skrivelse af 9. oktober 2008.
>
> Samlivet blev ikke afbrudt af, at R.K. blev institutionsanbragt. Samlivet var ophørt forinden.
>
> Jeg fastholder, at udbetaling skal ske til R.K.s datter som nærmeste pårørende."

Selskabet besvarede i skrivelse af 2/12 2008 advokaten, hvori det bl.a. anførtes:

> "G.B. blev indsat ved en navngiven begunstigelse den 1. marts 1999, jf. vedlagte kopi af begunstigelseserklæring. G.B. var således utvetydigt begunstiget til at modtage dødsfaldssummen på i alt 125.000 kr., jf. vedlagte kopi af PensionDanmarks brev af 24. november 2008.
>
> For så vidt angår udbetaling af opsparingen på den supplerende arbejdsmarkedspension på i alt 10.789,02 kr. følger denne standardbegunstigelsesbestemmelsen i forsikringsbetingelserne, dvs. at det er afdødes nærmeste pårørende, jf. forsikringsbetingelsernes § 6, jf. forsikringsaftalelovens § 105a. …
>
> Det er oplyst overfor PensionDanmark, at det fælles samliv alene blev ophævet i forbindelse med R.K.s institutionsanbringelse på T.vej … pr. 15. februar 2007.
>
> Ud fra indsendte bopælsattester kan det konstateres, at parterne havde fælles bopæl indtil den 15. februar 2007. Der var således ikke sket ophævelse af den fælles bopæl, jf. folkeregisterets oplysninger, forinden institutionsanbringelsen på T.vej.
>
> Da det ud fra de foreliggende oplysninger kunne konstateres, at der ikke var sket samlivsophævelse forinden institutionsanbringelsen, er det således afdødes samlever G.B., som var afdødes nærmeste pårørende på dødstidspunktet.
>
> På baggrund heraf har PensionDanmark udbetalt den supplerende arbejdsmarkedspension til den begunstigede samlever G.B. med frigørende virkning."

Advokaten har i skrivelse af 17/2 2009 til nævnet bl.a. anført:

> "I henhold til skrivelse af 1. oktober 2008 anmodede Pension Danmark mig om som bobehandlende advokat at oplyse om afdøde R.K.s familieforhold med henblik på Pension Danmarks stillingtagen til udbetaling af arbejdsmarkedspension (bilag …).
>
> Ved skrivelse af 9. oktober 2008 med tilhørende udbetalingsblanket i udfyldt og underskrevet stand meddelte jeg Pension Danmark, at afdødes nærmeste pårørende var dennes datter A.K.N. (bilag …).

Til trods herfor meddelte Pension Danmark ved skrivelse af 24. november, at der var foretaget udbetaling af kr. 125.000,00 til G.B., som var afdødes tidligere samlever (bilag …).
…
Afgørende for, om samleverpension kan udbetales i henhold til begunstigelsesindsættelse, er, om samlivsforholdet består på dødsfaldstidspunktet. Der henvises i den forbindelse til Forsikringsaftaleloven § 105 a, stk. 2 (Karnov note 235) og princippet i Arvelovens § 88 stk. 2 (Karnov note 191).

Til støtte for anbringende om, at samlivet var ophørt mellem parterne på grund af uoverensstemmelse henvises til skrivelse af 24. maj 2007 fra advokat L.B.C. til G.B. (bilag …), hvoraf fremgår, at R.K. den 22. maj 2007 tilbagekaldte tidligere oprettet testamente til fordel for G.B. Begrundelse for tilbagekaldelse af testamentet er som anført i skrivelsen 'samlivsophævelse' mellem G.B. og R.K.

Som det fremgår af vedlagt indhentede folkeregisteroplysning (bilag …) flyttede G.B. den 1. juni 2007 ind hos A.V.J. på adressen B., med hvem G.B. indledte nyt samlivsforhold.

Ved skrivelse af 17. september 2007 fra G.B. til undertegnede (bilag …) gjorde G.B. krav på kompensation for afholdte udgifter under det nu ophørte samlivsforhold med R.K. Som overskrift i skrivelsen anfører G.B. selv 'ophævelse af samliv med R.K.'

I min skrivelse af 2. oktober 2007 (bilag …) anmodede jeg G.B. om nærmere at dokumentere sit påståede kompensationskrav mod R.K.

I overensstemmelse med de vedlagte bilag findes det dokumenteret, at samlivsforholdet på grund af uoverensstemmelse var ophørt mellem R.K. og G.B. længe forinden, R.K. afgik ved døden.

Det er i den forbindelse irrelevant, om samlivet bestod på det tidspunkt, hvor R.K. blev institutionsanbragt."

Heroverfor har selskabet i skrivelse af 4/3 2009 til nævnet bl.a. bemærket:

"Oprindeligt udgjorde dødsfaldssummen 25.000 kr. hvilket blev udbetalt i overensstemmelse med begunstigelseserklæringen til G.B., jf. PensionDanmarks brev af 2. oktober 2008, der vedlægges som bilag …
...
Oplysningen i brevet om, at dødsfaldssummen var udbetalt i henhold til indsat begunstigelse til afdødes samlever er beklageligvis ikke helt præcis. Udbetalingen af dødsfaldssummen skete i henhold til begunstigelseserklæringen af 26. februar 1999, hvormed G.B. blev navngivent begunstiget.

PensionDanmark havde løbet af sommeren 2008 i forbindelse med overgang til nyt edb-system truffet beslutning om, at tidligere udbetalte invalidesummer ikke længere skulle modregnes i dødsfaldssummen.

Af denne grund var dødsfaldssummen rettelig 125.000 kr. Udbetalingen til G.B. blev korrigere i overensstemmelse dermed ved PensionDanmarks brev af 24. november 2008 til G.B., jf. bilag … Samtidig blev det indestående beløb på den supplerende arbejdsmarkedspension i PensionDanmark udbetalt til G.B.

Sidstnævnte udbetaling skete på baggrund af advokat P.J.s brev af 22. september 2008, hvormed det blev oplyst, at samlivsforholdet alene var ophævet på grund af institutionsanbringelse.

G.B. og R.K. var derfor ud fra de oplysninger, som forelå hos PensionDanmark, fortsat at betragte som samlevende. Udbetaling skete derfor til G.B. som nærmeste pårørende, jf. forsikringsbetingelsernes § 6, stk. 4.

Det bemærkes, at det på intet tidspunkt før advokat O.S.C.s brev af 26. november 2008, jf. . bilag … var oplyst overfor PensionDanmark, at samlivet mellem G.B. og R.K. var ophævet forinden institutionsanbringelsen.

Ligeledes er det heller ikke før aktuelle klage oplyst overfor PensionDanmark, at samlivsophævelsen var sket på grund af uoverensstemmelser, eller at et eventuelt testamente var tilbagekaldt.

…

**Begrundelse:**

Det skal for god ordens skyld præciseres, at udbetalingen af dødsfaldssummen ikke er sket til G.B. med status som samlever og dermed nærmeste pårørende, men som følge af begunstigelsesindsættelsen i februar 1999.

Ved indsættelsen i februar 1999 er G.B. begunstiget ved navn og ikke ved slægtskab eller tilhørsforhold. Indsættelsen vil derfor være opretholdt uanset samlivsophævelse, og uanset om en eventuel samlivsophævelse skyldes institutionsanbringelse eller uoverensstemmelser.

…

For så vidt angår udbetalingen af den supplerende arbejdsmarkedspension kan henvises til lovbekendtgørelse nr. 484 af 29. maj 2007 om social pension § 33 e, hvoraf fremgår, at den supplerende arbejdsmarkedspension ved dødsfald før det 65. år udbetales med værdien af den erhvervede pensionsret i selskabet, og at udbetalingen sker enten til boet eller til den begunstigede ifølge pensionsaftalen.

Således er udbetalingen sket til G.B. i henhold til pensionsaftalens standardbegunstigelse i PensionDanmark, jf. forsikringsbetingelsernes § 6, stk. 4, idet det bemærkes, at PensionDanmark af advokat P.J. forinden fik oplyst, at samlivsforholdet alene var ophævet på grund af afdødes institutionsanbringelse. Endvidere fremgik det af de fremsendte bopælsattester, at afdøde og G.B. havde været samlevende siden 1989, hvorfor det også af denne grund må have formodningen for sig, at institutionsopholdet var baggrunden for ophævelsen af den fælles bopæl.

Efter forsikringsaftaleloven § 105a, stk. 3 anses en fælles bopæl ikke for ophørt ved ophold i institution. I lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at parterne vil blive anset for samlevende, hvis samlivet er ophævet på grund af en af parternes institutionsanbringelse i f.eks. ældrebolig eller plejehjem. Det fremgår endvidere, at det er en forudsætning, at forholdet mellem parterne stadig består, hvilket ikke kan antages at være tilfældet, hvis en samlever efter institutionsanbringelsen har indledt et nyt forhold eller på anden måde klart har tilkendegivet, at forholdet må anses for ophørt. PensionDanmark har ikke i forbindelse med udbetalingen modtaget oplysninger om, at samlivet skule være ophørt af andre grunde end R.K.s institutionsanbringelse.

Advokat O.S.C.s brev af 9. oktober 2008 oplyste, at afdødes datter var eneste arving, men som følge af at PensionDanmark i mellemtiden havde modtaget oplysning om G.B.s status

som samlever, betragtes hun ud fra de foreliggende oplysninger og henset til den individuelle begunstigelse på dødsfaldssummen - som samlever og dermed nærmeste pårørende og berettiget til udbetalingen af indestående på den supplerende arbejdsmarkedspension.

På denne baggrund gøres det gældende, at udbetalingen af indestående på den supplerende arbejdsmarkedspension ligeledes er sket korrekt og i overensstemmelse med den for denne gældende begunstigelse af nærmeste pårørende, jf. forsikringsbetingelsernes § 6, stk. 4.

Det gøres endvidere gældende, at PensionDanmark har udbetalt med frigørende virkning til G.B., hvorfor et eventuelt krav skal rettes mod hende, jf. forsikringsaftalelovens § 114 modsætningsvist."

Afdødes advokat har telefonisk oplyst, at der ikke er anlagt sag mod Skifteretten, jf. forsikringsaftalelovens § 104, stk. 4, idet indsigelsen ikke begrundes med, at udbetaling til den begunstigede må anses for urimelig i forhold til datteren, men at udbetalingen er sket til en ikke samlevende.

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 6. Begunstigede**

*Stk. 1.* Forsikringstageren kan indsætte begunstigede, jf. stk. 2. En begunstigelsesindsættelse skal meddeles skriftligt til selskabet enten på papir eller elektronisk ved brug af digital signatur. Det samme gælder ved ændring eller tilbagekaldelse.

*Stk. 2.* Begunstigelsesindsættelsen er gældende for forsikringstagerens samlede dødsfaldsdækning i selskabet, med mindre andet aftales eller fremgår af lovgivningen.

*Stk.* 3. Ved begunstigede forstås den eller de personer, som ved forsikringstagerens død overtager retten til forsikringsydelser fra selskabet.

*Stk. 4.* Med mindre andet er aftalte mellem forsikringstageren og selskabet eller fremgår af lovgivningen, er begunstigede til forsikringstagerens samlede dødsfaldsdækning i selskabet forsikringstagerens 'nærmeste pårørende'.

Ved forsikringstagerens 'nærmeste pårørende' forstås i nævnte rækkefølge, jf. forsikringsaftaleloven § 105 a:

- forsikringstagerens ægtefælle eller registreret partner
- forsikringstagerens samlever, hvis samlivet har varet mindst to år, eller forsikringstageren har fællesbarn med samleveren
- forsikringstagerens børn, eller
- forsikringstagerens arvinger ifølge testamente eller lov

Er der ingen arvinger i henhold til begunstigelsesbestemmelsen, testamente eller efter loven, udbetales engangsbeløbet, jf. § 21, stk. 1-3, til kollektivet.

…

**§ 21. Engangsbeløb ved dødsfald**

*Stk. 1.* Ved forsikringstagerens død udbetales det valgte mindstebeløb ved dødsfald til begunstigede, jf. § 6, hvis forsikringstageren på dødsfaldstidspunktet ikke er overgået til hvilende medlemskab eller får udbetalt alderspension."

Nævnet udtaler:

Vedrørende dødsfaldssummen

Nævnet finder - uanset, at begunstigelsesindsættelsen er foretaget den 26/2 1999 - at forsikringsaftalelovens regler efter 1/1 2008 finder anvendelse, jf. §§ 9 og 10 i Lov om ændring af forsikringsaftaleloven og forskellige andre love, idet forsikrede, der afgik ved døden i 2008, indsatte en ikke-tvangsarving og undlod at gøre begunstigelsen uigenkaldelig. Der ses ikke mellem parterne at bestå en uenighed herom.

Nævnet må lægge til grund, at indsættelsen af forsikredes samlever som begunstiget til dødsfaldssummen må anses for bortfaldet som følge af oplysningerne om, at forsikrede inden sin død den 5/6 2008 havde tilbagekaldt et testamente oprettet til fordel for denne, hvilket samleveren den 24/5 2007 havde fået besked om, og da samleveren efter det oplyste den 1/7 2007 flyttede sammen med en ny mand.

Selskabet modtog imidlertid ikke oplysning om, at begunstigelsen var tilbagekaldt, og selskabet var derfor efter forsikringsaftalelovens § 102, stk. 1, berettiget til at udbetale dødsfaldssummen umiddelbart til den tidligere samlever.

Den 4/8 2008 fremsendte selskabet dødsfaldsanmeldelse til samleveren. Selskabet var efter forsikringslovens § 102, stk. 3, forpligtet til senest samtidigt hermed at underrette den skifteret, der behandlede boet. Denne underretningspligt er fastsat for at sikre, at skifteretten herefter kan opfylde sin pligt til at underrette klager om dennes mulighed for at rejse indsigelse. Selskabet har ikke efter det oplyste foretaget denne underretning.

Selskabet udbetalte først forsikringssummen på 25.000 kr. den 2/10 2008. Det er nævnets vurdering, at klager ville have kunnet nå at rejse indsigelse inden udbetalingen, hvis selskabet havde overholdt sin pligt efter forsikringsaftalelovens § 102, stk. 3. Nævnet har herved taget hensyn til, at klagers advokat allerede den 9/10 2008 som svar på selskabets henvendelse af 1/10 2008 fremsendte oplysning om, at forsikrede ikke efterlod sig samlever. Det er nævnets bedømmelse, at denne oplysning af selskabet burde være betragtet som en indsigelse mod begunstigelsesindsættelsen. Af selskabets brev af 24/11 2008 til klagers advokat fremgår da også, at selskabet har betragtet henvendelsen som en anmodning om udbetaling.

I en sådan situation må selskabet i medfør af forsikringsaftalelovens § 104, stk. 3, 1. pkt., ikke udbetale forsikringssummen til den begunstigede inden det ved forlig eller dom mellem klager og samlever er afgjort, hvem af dem der har ret til forsikringssummen. Selskabet kunne dog i medfør af samme bestemmelses 2. pkt. have udbetalt indtil en tredjedel af summen. Dette har selskabet imidlertid ikke gjort.

Ved den senere udbetaling den 24/11 2008 af 100.000 kr. som yderligere dødsfaldssum havde selskabet modtaget indsigelsen fra klagers advokat og burde derfor have forholdt sig som ovenfor nævnt.

Nævnet finder på denne baggrund, at selskabet har været uberettiget til at udbetale dødsfaldssummen til forsikredes samlever. Nævnet har som ovenfor anført vurderet, at en sag mellem klager og samleveren mest sandsynligt ville have fået det resultat, at indsættelsen af samleveren som begunstiget var bortfaldet som følge af bristende forudsætninger.

Nævnet finder herefter, at klager er berettiget til dødsfaldssummen. Nævnet har herefter vurderet, om der heri skal fragå den tredjedel, som selskabet kunne have udbetalt til samleveren med frigørende virkning. Da selskabet imidlertid ikke ses at have overholdt forsikringsaftalelovens § 102, stk. 3, og heller ikke har foretaget en bedømmelse af, om

selskabet – vel vidende om de faktiske forhold – ville have udbetalt indtil en tredjedel – finder nævnet, at klager må have krav på at få det fulde beløb udbetalt.

Vedrørende den supplerende arbejdsmarkedspension

Nævnet finder at kunne lægge til grund, at den supplerende arbejdsmarkedspension er en del af den ATP-ordning, som forsikrede som led i tilkendelsen på offentlig førtidspension kunne få overført til selskabet, jf. pensionslovens §§ 33b og 33c.

Af pensionslovens § 33e, stk. 2, fremgår, at udbetalingen sker til boet eller til den begunstigede ifølge aftalen. Nævnet finder, at der må anses for usikkert, om en begunstigelse i henhold til pensionsordningen også omfatter den supplerende arbejdsmarkedspension.

I begunstigelseserklæringen af 26/2 1999 er anført, at denne vedrører dødsfaldssummen, og nævnet finder derfor, at det er nærliggende, at begunstigelseserklæringen ikke kan anses for at omfatte den supplerende arbejdsmarkedspension. Nævnet bemærker i den forbindelse, at nu afdøde ikke på tidspunktet for begunstigelsesindsættelsen var vidende om, at hans indsættelse på et senere tidspunkt kunne komme til at vedrøre andet end netop dødsfaldssummen.

Selskabet har gjort gældende, at udbetalingen fra den supplerende arbejdsmarkedspension skal ske ifølge standardbegunstigelsen i forsikringsbetingelsernes § 6, stk. 3, der direkte henviser til forsikringsaftalelovens § 105a. Nævnet finder det imidlertid usikkert, om selskabet kan henvise til disse betingelser.

Anses begunstigelsesindsættelsen af forsikredes samlever imidlertid for også at omfatter denne ordning, har selskabet af de grunde, der er anført ovenfor alligevel været uberettiget til at udbetale summen til samleveren.

Som følge af det anførte

b e s t e m m e s :

---

Selskabet, PensionDanmark, skal anerkende, at det ikke med frigørende virkning har kunnet udbetale dødsfaldssummen og den supplerende arbejdsmarkedspension til forsikredes samlever, og skal udbetale beløbene til klageren med renter efter forsikringsaftalelovens § 24.

Marianne Højgaard Pedersen
formand